

# KANSAINVÄLISEN TYÖSKENTELYN KÄSIKIRJA

© Helsingin seudun kauppakamari / Helsingin Kamari Oy ja tekijät

ISBN 978-952-246-903-8  
ISBN 978-952-246-904-5 (ePub)

1. painos

Kansi: Terttu Rönkkö

Taitto: Mikko Puranen

Painopaikka: Hansaprint 2024

Anette Laiho, Marianne Malmgrén  
& Marjaana Lundqvist

# KANSAINVÄLISEN TYÖSKENTELYN KÄSIKIRJA

KAUPPAKAMARI



# SISÄLLYS

|                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Lyhenteet</b>                                                                                     | <b>12</b> |
| <b>Alkusanat</b>                                                                                     | <b>17</b> |
| <b>OSA I Johdanto</b>                                                                                | <b>18</b> |
| <b>1 Kansainvälisen työskentelyn lähtökohdat</b>                                                     | <b>18</b> |
| <b>2 Työ- ja ulkomaalaisoikeus, verotus ja sosiaaliturva kansainvälisen työskentelyn tilanteissa</b> | <b>20</b> |
| <b>3 Teoksen rakenne, kysymyksenasettelu ja rajaukset</b>                                            | <b>21</b> |
| <br>                                                                                                 |           |
| <b>Osa II Työ- ja ulkomaalaisoikeus</b>                                                              | <b>23</b> |
| <b>1 Johdanto</b>                                                                                    | <b>23</b> |
| <b>2 Suomesta ulkomaille lähtevät työntekijät</b>                                                    | <b>26</b> |
| 2.1 Kansainvälisluonteiset työ sopimukset                                                            | 26        |
| 2.1.1 Kansainvälisluonteiseen työ sopimukseen sovellettava laki                                      | 26        |
| 2.1.1.1 Lakiviittaus                                                                                 | 27        |
| 2.1.1.2 Lainvalintasäännöt                                                                           | 27        |
| 2.1.1.3 Lähetetyt työntekijät                                                                        | 29        |
| 2.1.1.4 Kansainvälisesti pakottavat säännökset ja ordre public -periaate                             | 30        |
| 2.1.2 Työehtosopimuksen soveltaminen ulkomaantyössä                                                  | 30        |
| 2.1.3 Ulkomaantyötä koskevat ehdot                                                                   | 33        |
| 2.2 Työntekijän lähettäminen työhön toiseen EU:n jäsenvaltioon                                       | 33        |
| 2.2.1 Lähetetty työntekijä                                                                           | 34        |
| 2.2.2 Työehdot ja -olot                                                                              | 35        |
| 2.2.3 Pitkäkestoinen lähettäminen                                                                    | 36        |
| 2.2.4 Vuokratyö                                                                                      | 37        |
| 2.3 Ulkomaankomennus                                                                                 | 37        |
| 2.3.1 Ulkomaankomennuksen muodot                                                                     | 38        |
| 2.3.2 Komennussopimus                                                                                | 39        |
| 2.4 Etätyö ulkomailla                                                                                | 40        |
| 2.5 Paikalta palkattu työntekijä                                                                     | 41        |
| <b>3 Työperusteiset oleskeluluvat ja työnteko-oikeus</b>                                             | <b>43</b> |
| 3.1 Ulkomaalaisoikeus                                                                                | 43        |
| 3.1.1 Määritelmät                                                                                    | 44        |
| 3.1.2 Lähtökohdat ulkomaalaisen työntekijän palkkaamiseen                                            | 45        |
| 3.2 Työperusteinen oleskelulupaprosessi                                                              | 46        |
| 3.2.1 Oleskeluluvan hakeminen                                                                        | 46        |
| 3.2.1.1 Ensimmäisen oleskeluluvan hakeminen                                                          | 46        |
| 3.2.1.2 Jatkoluvan hakeminen                                                                         | 47        |
| 3.2.1.3 Oleskeluluvan pituus ja oleskelulupakorttiin tehtävät merkinnät                              | 48        |
| 3.2.2 Työnteon perusteella myönnettävän oleskeluluvan yleiset edellytykset                           | 49        |
| 3.2.3 Työntekijän ja työnantajan selvittämisvelvollisuus                                             | 51        |
| 3.2.3.1 Työntekijän selvittämisvelvollisuus (UlkL 71 a §)                                            | 51        |
| 3.2.3.2 Työnantajan selvittämisvelvollisuus (UlkL 71 b §)                                            | 52        |
| 3.2.4 Työnantajan rooli oleskelulupaprosessissa                                                      | 52        |
| 3.2.5 Pikakaista ja D-viisumi                                                                        | 54        |
| 3.2.5.1 Pikakaista                                                                                   | 54        |
| 3.2.5.2 D-viisumi                                                                                    | 54        |
| 3.2.6 Työnantajan sertifiointi                                                                       | 56        |
| 3.2.6.1 Sertifiointin myöntäminen                                                                    | 56        |
| 3.2.6.2 Sertifiointin vaikutukset                                                                    | 57        |

|                                                                                      |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| 3.2.7 Käsittelyajat                                                                  | 57        |
| 3.3 Oleskeluluvat työnteon perusteella                                               | 58        |
| 3.3.1 Työntekijän oleskelulupa                                                       | 58        |
| 3.3.1.1 TE-toimiston osapäätös                                                       | 58        |
| 3.3.1.2 Maahanmuuttoviraston lopullinen päätös                                       | 61        |
| 3.3.1.3 Vuoden 2025 alusta alkaen voimaan tulevat muutokset                          | 61        |
| 3.3.2 Erityisasiantuntijan oleskelulupa                                              | 62        |
| 3.3.3 EU:n sininen kortti                                                            | 62        |
| 3.3.3.1 EU:n sinisen kortin myöntämisen edellytykset                                 | 62        |
| 3.3.3.2 Muutokset EU:n siniseen korttiin                                             | 63        |
| 3.3.4 Muu oleskelulupa ansiotyötä varten                                             | 64        |
| 3.3.5 Suomessa tutkinnon tai tutkimuksen suorittaneen oleskelulupa                   | 65        |
| 3.4 Työnteko-oikeus                                                                  | 65        |
| 3.4.1 Työnteko-oikeus oleskeluluvalla                                                | 65        |
| 3.4.2 Työnteko-oikeus ilman oleskelulupaa                                            | 67        |
| 3.4.2.1 Työnteko-oikeus ilman oleskelulupaa viisumin tai viisumivapauden perusteella | 67        |
| 3.4.2.2 Turvapaikanhakija                                                            | 69        |
| 3.4.2.3 Tilapäinen suojelu                                                           | 69        |
| 3.4.3 Työnteko-oikeus muiden lakien perusteella                                      | 70        |
| 3.4.3.1 Tutkija ja opiskelija                                                        | 70        |
| 3.4.3.2 Kausityö                                                                     | 72        |
| 3.4.3.3 Yrityksen sisäinen siirto                                                    | 72        |
| 3.4.4 Työnteko-oikeuden alkaminen ja kesto                                           | 72        |
| 3.5 EU:n kansalainen ja häneen rinnastettava                                         | 73        |
| 3.6 Pohjoismaiden kansalaiset                                                        | 74        |
| 3.7 Työnantajan ja toimeksiantajan velvollisuudet                                    | 74        |
| 3.7.1 Varmistautumisvelvollisuus                                                     | 75        |
| 3.7.2 Tietojen toimittamis- ja ilmoittamisvelvollisuus                               | 75        |
| 3.7.3 Säilyttämisvelvollisuus                                                        | 75        |
| 3.7.4 Toimeksiantajan velvollisuudet                                                 | 76        |
| 3.7.5 Rakennustyömaa ja telakka-alue                                                 | 76        |
| <b>4 Ulkomaalaisen työntekijän työsuhde</b>                                          | <b>77</b> |
| 4.1 Sovellettava laki ja työsuhteen ehtojen sääntely                                 | 77        |
| 4.1.1 Työlainsäädäntö                                                                | 78        |
| 4.1.2 Työehtosopimus                                                                 | 78        |
| 4.2 Työsopimus ja työnteon keskeiset ehdot                                           | 79        |
| 4.2.1 Työsopimuksen muoto ja kesto                                                   | 79        |
| 4.2.2 Työnteon keskeiset ehdot                                                       | 81        |
| 4.2.2.1 Työnteon keskeisten ehtojen lista                                            | 81        |
| 4.2.2.2 Tietojen antamisen ajankohta                                                 | 83        |
| 4.2.2.3 Työnteon ehdon muutos                                                        | 83        |
| 4.2.3 Ulkomaalaisen työsopimusehdot                                                  | 83        |
| 4.2.3.1 Työperusteinen oleskelulupa ja työsuhteen ehdoista sopiminen                 | 83        |
| 4.2.3.2 Työnteko-oikeutta koskeva työsopimusehto                                     | 84        |
| 4.2.3.3 Suomalainen henkilötunnus                                                    | 84        |
| 4.3 Työnantajan velvollisuudet työsuhteessa                                          | 84        |
| 4.3.1 Tasapuolinen kohtelu                                                           | 85        |
| 4.3.2 Syrjintäkielto                                                                 | 85        |
| 4.3.3 Perehdyttäminen                                                                | 86        |
| 4.3.4 Vähimmäispalkka ja palkan maksaminen                                           | 87        |
| 4.3.4.1 Vähimmäispalkka                                                              | 87        |
| 4.3.4.2 Palkan maksaminen                                                            | 87        |
| 4.3.5 Työterveyshuolto                                                               | 88        |
| 4.3.6 Työvoiman hyväksikäyttö                                                        | 88        |
| 4.4 Työnteko-oikeus ja työsuhde                                                      | 89        |

|                                                                                          |                |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 4.4.1 Työnteko-oikeuden alkaminen                                                        | 89             |
| 4.4.2 Työnteko-oikeuden rajoitukset                                                      | 90             |
| 4.4.3 Työnteko-oikeuden päätyminen                                                       | 91             |
| <b>5 Ulkomailta Suomeen lähetetyt työntekijät</b>                                        | <b>92</b>      |
| 5.1 Yleiset säännökset                                                                   | 92             |
| 5.1.1 Soveltamisala                                                                      | 92             |
| 5.1.2 ICT-laissa tarkoitetut työntekijät                                                 | 92             |
| 5.1.3 Määritelmät                                                                        | 93             |
| 5.2 Työsuhteeseen sovellettavat vähimmäisehdot                                           | 94             |
| 5.2.1 Työsopimukseen sovellettava laki                                                   | 94             |
| 5.2.2 Työsuhteen lisäehdot pitkäaikaisessa lähettämisessä                                | 97             |
| 5.2.3 Palkka                                                                             | 98             |
| 5.2.4 Työnantajan vastuu matka- ja majoituskustannuksista                                | 99             |
| 5.2.5 Tavarankantojen ensimäistä kokoamis- ja asennustyötä koskevat poikkeukset          | 100            |
| 5.3 Lähettävän yrityksen velvollisuudet                                                  | 101            |
| 5.3.1 Majoitusolot                                                                       | 101            |
| 5.3.2 Ilmoitus työntekijöiden lähettämisestä                                             | 101            |
| 5.3.3 Ilmoitusmenettely lähettämisen keston pidentämisestä                               | 102            |
| 5.3.4 Edustajan asettaminen                                                              | 102            |
| 5.3.5 Työaika-asia kirjat ja vuosilomakirjanpito                                         | 103            |
| 5.3.6 Velvollisuus pitää saatavilla tietoja lähetetyistä työntekijöistä                  | 103            |
| 5.3.7 Tietojen antaminen tilaajalle alihankinnassa ja vuokratyössä                       | 104            |
| 5.3.8 Tietojen antaminen henkilöstön edustajille                                         | 104            |
| 5.3.9 Vastatoimien kieltäminen                                                           | 105            |
| 5.4 Tilaajan velvollisuudet                                                              | 105            |
| 5.4.1 Tilaajan tiedonantovelvollisuus                                                    | 105            |
| 5.4.2 Vuokratyötä koskevien tietojen antaminen lähettävälle yritykselle                  | 105            |
| 5.4.3 Rakennuttajan ja pääurakoitsijan vastuu rakennusalan töissä                        | 106            |
| <b>6 Lähteet</b>                                                                         | <b>107</b>     |
| <br><b>OSA III VEROTUS</b>                                                               | <br><b>109</b> |
| <b>1 Johdanto</b>                                                                        | <b>109</b>     |
| 1.1 Tavoitteet ja kysymyksenasettelu                                                     | 109            |
| 1.2 Kansainvälisen vero-oikeuden osa-alueet                                              | 110            |
| 1.2.1 Kansallinen ulkomaan vero-oikeus                                                   | 110            |
| 1.2.2 Verosopimusoikeus                                                                  | 111            |
| 1.2.3 EU-vero-oikeus                                                                     | 112            |
| 1.3 Kansainvälisen vero-oikeuden oikeuslähteet                                           | 114            |
| 1.4 Rajaukset ja osan III rakenne                                                        | 115            |
| 1.5 Lähteet ja kirjallisuus                                                              | 117            |
| <b>2 Verovelvollisuus Suomessa ja verosopimuksen mukainen asuinvaltio</b>                | <b>118</b>     |
| 2.1 Yleistä                                                                              | 118            |
| 2.2 Kansallinen sääntely                                                                 | 120            |
| 2.2.1 Yleinen verovelvollisuus                                                           | 120            |
| 2.2.1.1 Varsinainen asunto ja koti                                                       | 120            |
| 2.2.1.2 Jatkuva oleskelu yli kuuden kuukauden ajan                                       | 121            |
| 2.2.1.3 Kolmen vuoden sääntö                                                             | 123            |
| 2.2.1.4 Ulkomaan kansalaisen muutto Suomesta                                             | 127            |
| 2.2.2 Erityisryhmien yleinen verovelvollisuus                                            | 128            |
| 2.2.3 Rajoitettu verovelvollisuus                                                        | 129            |
| 2.3 Tuloverosopimukset                                                                   | 129            |
| 2.3.1 Verosopimusten ryhmittely ja rakenne                                               | 129            |
| 2.3.2 Suhde kansalliseen lainsäädäntöön ja EU-oikeuteen                                  | 135            |
| 2.3.3 Verosopimuksen mukainen asuinvaltio                                                | 135            |
| <b>3 Palkkatulon verotusoikeus ja veronalainen tulo rajat ylittävässä työskentelyssä</b> | <b>141</b>     |
| 3.1 Yleistä                                                                              | 141            |

|                                                                                    |            |
|------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3.1.1 Mikä on palkkaa                                                              | 141        |
| 3.1.2 Taloudellinen työnantaja                                                     | 143        |
| 3.2 Yleisesti verovelvollinen töihin ulkomaille                                    | 143        |
| 3.2.1 Kuuden kuukauden sääntö                                                      | 143        |
| 3.2.1.1 Palkkatulo                                                                 | 145        |
| 3.2.1.2 Oleskelu johtuu ulkomailla tehdystä työstä                                 | 147        |
| 3.2.1.3 Ulkomaan työskentely kestää yhtäjaksoisesti vähintään kuusi kuukautta      | 148        |
| 3.2.1.4 Verosopimusvaltion ensisijaisen verotusoikeuden merkitys                   | 152        |
| 3.2.1.5 Työnantajan vaikutus kuuden kuukauden säännön soveltamiseen                | 154        |
| 3.2.2 Muu kuin kuuden kuukauden säännön alainen palkka                             | 155        |
| 3.3 Ulkomailla työskentely ja rajoitettu verovelvollisuus                          | 157        |
| 3.4 Ulkomailta Suomeen tuleva työntekijä                                           | 157        |
| 3.4.1 Yleistä                                                                      | 157        |
| 3.4.2 Yleisesti verovelvollinen                                                    | 158        |
| 3.4.2.1 TVL:n mukainen verotus                                                     | 158        |
| 3.4.2.2 Avainhenkilön lähdeverolaki                                                | 158        |
| 3.4.3 Rajoitetusti verovelvollinen                                                 | 161        |
| 3.4.3.1 Palkkatulon veronalaisuus                                                  | 161        |
| 3.4.3.2 Rajoitetusti verovelvollisen tulon verottaminen ja verojen perintä         | 164        |
| 3.5 Työnantajalta saatujen korvausten ja etujen veronalaisuus                      | 166        |
| 3.5.1 Yleisesti verovelvollisen korvaukset ja edut työskenneltäessä ulkomailla     | 166        |
| 3.5.1.1 Matkakustannusten korvaukset                                               | 166        |
| 3.5.1.2 Muutto- ja matkakustannukset, asuntoetu ym. työskenneltäessä ulkomailla    | 168        |
| 3.5.1.3 Eräät erityisryhmien verovapaat korvaukset                                 | 169        |
| 3.5.1.4 Muut kustannusten korvaukset                                               | 170        |
| 3.5.1.5 Luontoisedut ja työasuntovähennys ulkomaan työskentelyn aikana             | 171        |
| 3.5.2 Suomeen tulevan työntekijän korvaukset ja edut                               | 172        |
| 3.5.2.1 Suomeen tulevan rajoitetusti verovelvollisen työntekijän saamat korvaukset | 172        |
| 3.5.2.2 Muutto- ja matkustamiskustannukset Suomeen                                 | 172        |
| 3.5.2.3 Muut kustannukset                                                          | 173        |
| 3.5.2.4 Kustannusten korvausten verotus kotivaltiossa                              | 173        |
| 3.6 Verosopimuksen määräykset palkkatulon verotuksesta                             | 173        |
| 3.6.1 Yleistä                                                                      | 173        |
| 3.6.2 Palkkatulon verotuksen pääsääntö                                             | 174        |
| 3.6.3 Palkkatulon 183 päivän sääntö                                                | 175        |
| 3.6.3.1 183 päivän säännön merkitys ja sisältö                                     | 175        |
| 3.6.3.2 Työskentelyvaltiossa vietettyjen päivien laskenta                          | 178        |
| 3.7 Yrityksen kiinteä toimipaikka                                                  | 178        |
| 3.7.1 Kiinteän toimipaikan syntyminen ja vaikutus                                  | 179        |
| 3.7.1.1 Pääsääntö                                                                  | 181        |
| 3.7.1.2 Asennus-, rakennus- ja kokoonpanotoiminta                                  | 182        |
| 3.7.1.3 Epäitsenäinen agentti                                                      | 182        |
| 3.7.1.4 Negatiivinen lista                                                         | 182        |
| 3.7.2 Kiinteän toimipaikan suhde palkkatulon verotukseen                           | 183        |
| 3.8 Kaksinkertaisen verotuksen poistaminen                                         | 183        |
| 3.8.1 Yleistä                                                                      | 183        |
| 3.8.2 Hyvitysmenetelmä                                                             | 184        |
| 3.8.2.1 Hyvityksen laskeminen                                                      | 185        |
| 3.8.2.2 Hyvitettävät ulkomaan verot                                                | 187        |
| 3.8.2.3 Hyvityksen vaatiminen                                                      | 188        |
| 3.8.3 Vapautusmenetelmä                                                            | 188        |
| <b>4 Etätöön tuloverotus rajat ylittävissä tilanteissa</b>                         | <b>191</b> |
| 4.1 Yleistä                                                                        | 191        |



|                                                                                                                      |                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 4.1.1 Tarkastettava tilanne                                                                                          | 191            |
| 4.1.2 Sovellettava lainsäädäntö ja verosopimusmääräykset                                                             | 192            |
| 4.1.3 Kansainvälistä keskustelua rajat ylittävän etätyön verotuksesta                                                | 192            |
| 4.2 Etätyön vaikutus asuin- ja työskentelyvaltion oikeuteen verottaa palkkatuloa                                     | 193            |
| 4.2.1 Etätyö ulkomailla                                                                                              | 193            |
| 4.2.2 Etätyö Suomessa ulkomaiselle työnantajalle                                                                     | 196            |
| 4.2.3 Työnantajan ilmoitusvelvollisuus                                                                               | 197            |
| 4.3 Matkakustannusten korvaukset                                                                                     | 197            |
| 4.4 Yrityksen kiinteä toimipaikka etätyöskentelyssä                                                                  | 199            |
| <b>5 Ennakkoperintä ja työnantajavelvollisuudet</b>                                                                  | <b>202</b>     |
| 5.1 Yleistä                                                                                                          | 202            |
| 5.2 Ennakkoperinnän muodot ja peruseriaatteet                                                                        | 202            |
| 5.3 Tulorekisteri                                                                                                    | 203            |
| 5.4 Työnantajan ennakonpidätysvelvollisuus kansainvälisen työskentelyn tilanteissa                                   | 204            |
| 5.4.1 Yleistä                                                                                                        | 204            |
| 5.4.2 Suomalainen työnantaja                                                                                         | 205            |
| 5.4.2.1 Ulkomaantyötulon kuuden kuukauden säännön alainen työskentely                                                | 205            |
| 5.4.2.2 Muu kuin kuuden kuukauden säännön alainen ulkomaan tulo                                                      | 206            |
| 5.4.2.3 Työskentely toisessa Pohjoismaassa                                                                           | 207            |
| 5.4.2.4 Ulkomaalaisen työskentely suomalaiselle työnantajalle                                                        | 207            |
| 5.4.3 Ulkomaisen työnantajan ennakonpidätys- ja ilmoitusvelvollisuus Suomessa                                        | 208            |
| 5.4.3.1 Työnantajalla tosiallinen johtopaikka tai kiinteä toimipaikka Suomessa tai työnantaja hakeutunut rekisteriin | 209            |
| 5.4.3.2 Lähdeveron alainen palkka                                                                                    | 210            |
| 5.4.3.3 Työnantajalla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa eikä se ole hakeutunut työnantajarekisteriin             | 210            |
| 5.5 Ennakonkanto                                                                                                     | 210            |
| <b>6 Lähteet</b>                                                                                                     | <b>212</b>     |
| <br><b>OSA IV Sosiaaliturva</b>                                                                                      | <br><b>214</b> |
| <b>1 Johdanto</b>                                                                                                    | <b>214</b>     |
| 1.1 Sosiaaliturvaa koskeva lainsäädäntö ja ohjeet                                                                    | 214            |
| 1.2 Kansainvälisten säännösten merkitys                                                                              | 216            |
| <b>2 Ratkaisu Suomen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta</b>                                                   | <b>218</b>     |
| 2.1 Lakisääteiset sosiaalivakuutusmaksut Suomessa                                                                    | 220            |
| <b>3 Työskentely EU-maassa</b>                                                                                       | <b>222</b>     |
| 3.1. Yleistä                                                                                                         | 222            |
| 3.1.1 Yhdessä maassa vakuuttamisen periaate                                                                          | 223            |
| 3.1.2 Työskentelymaan lainsäädäntö -periaate                                                                         | 224            |
| 3.1.3 Työntekijän vakuuttamista koskevat erityiset säännöt                                                           | 224            |
| 3.2 A1-todistus                                                                                                      | 225            |
| 3.2.1 Mikä A1-todistus on?                                                                                           | 225            |
| 3.2.2 Jos A1-todistusta ei haeta tai ei voida myöntää                                                                | 226            |
| 3.2.3 Mitä sosiaalivakuutusmaksuja A1-todistus koskee?                                                               | 226            |
| 3.2.4 Minne ja kenelle A1-todistus tulee hakea?                                                                      | 227            |
| 3.2.5 A1-todistuksen hakeminen                                                                                       | 228            |
| 3.2.5.1 Sähköinen asiointipalvelu                                                                                    | 229            |
| 3.2.6 Ulkomailta myönnetty A1-todistus                                                                               | 230            |
| 3.3 Tilapäinen työskentely toisessa EU-maassa                                                                        | 231            |
| 3.3.1 Yleistä                                                                                                        | 231            |
| 3.3.2 Työnantajaa koskevat edellytykset                                                                              | 233            |
| 3.3.3 Työntekijää koskevat edellytykset                                                                              | 234            |
| 3.3.4 Työsuhdetta koskevat edellytykset                                                                              | 236            |
| 3.3.5 Työskentelyaikaa koskevat edellytykset                                                                         | 238            |
| 3.3.6 Työntekijän korvaamiskielto                                                                                    | 239            |
| 3.3.7 Uusi ulkomaantyöskentelyjakso                                                                                  | 239            |

|                                                                                          |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| 3.3.8 Yli kahden vuoden työskentely toisessa EU-maassa                                   | 241        |
| 3.3.8.1 Poikkeusluvan edellytykset                                                       | 242        |
| 3.3.8.2 Poikkeusluvan hakeminen                                                          | 242        |
| 3.3.8.3 Takautuva vakuuttaminen                                                          | 243        |
| 3.3.8.4 Jos A1-todistusta poikkeusluvan perusteella ei haeta tai ei voida myöntää        | 244        |
| 3.3.9 Työnantajan muistilista – tilapäisesti toisessa EU-maassa työskentelevä työntekijä | 245        |
| 3.4 Useassa EU-maassa työskentely                                                        | 246        |
| 3.4.1 Yleistä                                                                            | 246        |
| 3.4.2 Mitä useassa maassa työskentelyllä tarkoitetaan?                                   | 247        |
| 3.4.3 Milloin ei ole kyse usean maan työskentelystä?                                     | 249        |
| 3.4.4 A1-todistuksen hakeminen useassa maassa työskentelevälle                           | 250        |
| 3.4.4.1 A1-todistuksen voimassaolo                                                       | 251        |
| 3.4.5 Useassa maassa työskentelevän sosiaaliturvaan vaikuttavat seikat                   | 251        |
| 3.4.5.1 Asuminen                                                                         | 252        |
| 3.4.5.2 Huomattava osa työskentelyä                                                      | 253        |
| 3.4.5.3 Useita työnantajia                                                               | 254        |
| 3.4.6 Useassa maassa työskentelevän vakuuttaminen                                        | 254        |
| 3.4.7 Pienimuotoinen työskentely                                                         | 259        |
| 3.4.8 Työmatkat EU-maissa                                                                | 261        |
| 3.4.9 Työnantajan muistilista – useassa EU-maassa työskentelevä työntekijä               | 262        |
| <b>4 Työskentely sosiaaliturvasopimusmaassa</b>                                          |            |
| 4.1 Yleiset periaatteet                                                                  | 263        |
| 4.2 Tilapäistä työskentelyä koskevat erityiset säännöt                                   | 264        |
| 4.3 Työskentely Yhdysvalloissa                                                           | 265        |
| 4.3.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                 | 267        |
| 4.4 Työskentely Kanadassa                                                                | 268        |
| 4.4.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                 | 270        |
| 4.5 Työskentely Quebecissä                                                               | 271        |
| 4.5.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                 | 273        |
| 4.6 Työskentely Kiinassa                                                                 | 274        |
| 4.6.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                 | 276        |
| 4.7 Työskentely Chilessä                                                                 | 277        |
| 4.7.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                 | 278        |
| 4.8 Työskentely Intiassa                                                                 | 279        |
| 4.8.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                 | 281        |
| 4.9 Työskentely Japanissa                                                                | 283        |
| 4.9.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                 | 284        |
| 4.10 Työskentely Israelissa                                                              | 286        |
| 4.10.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                | 287        |
| 4.11 Työskentely Australiassa                                                            | 288        |
| 4.11.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                | 290        |
| 4.12 Työskentely Etelä-Koreassa                                                          | 291        |
| 4.12.1 Sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                                | 293        |
| 4.13 Yhteenvedo sosiaaliturvasopimuksista                                                | 294        |
| 4.14 Työnantajan muistilista - sosiaaliturvasopimusmaassa työskentelevä työntekijä       | 295        |
| <b>5 Työskentely sopimuksettomassa maassa</b>                                            | <b>297</b> |
| 5.1 Yleistä                                                                              | 297        |
| 5.2. Vakuuttaminen Suomessa ja työskentelymaassa                                         | 297        |
| 5.3. Sopimuksettomaan maahan lähetetty työntekijä                                        | 298        |
| 5.3.1 Suomen sosiaalivakuutusmaksut käytännössä                                          | 301        |
| <b>6 Etätyö ulkomailla</b>                                                               |            |
| 6.1 Yleistä                                                                              | 304        |
| 6.2 Etätyö EU-maassa                                                                     | 305        |
| 6.2.1 Tilapäinen etätyö EU-maassa                                                        | 305        |

|                                                                                              |                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 6.2.2 Etätyö ja läsnätyö EU-maissa                                                           | 307            |
| 6.2.3 EU-sopimus etätyöstä                                                                   | 308            |
| 6.3 Etätyö sosiaaliturvasopimusmaassa                                                        | 312            |
| 6.4 Etätyö sopimuksettomassa maassa                                                          | 314            |
| <b>7 Vakuutuslaskutus ulkomaantyössä</b>                                                     | <b>315</b>     |
| 7.1 Yleistä                                                                                  | 315            |
| 7.2 Mihin vakuutuslaskutus vaikuttaa?                                                        | 316            |
| 7.3 Miten vakuutuslaskutus määritellään?                                                     | 317            |
| 7.4 Mitkä asiat vaikuttavat vakuutuslaskutukseen?                                            | 318            |
| 7.5 Milloin vakuutuslaskutusta ei tarvitse määritellä?                                       | 320            |
| 7.6 Vakuutuslaskutuksen muuttaminen                                                          | 322            |
| 7.7 Vakuutuslaskutuksen ilmoittaminen tulorekisteriin                                        | 324            |
| <b>8 Muutokset ulkomaantyöskentelyssä ja niistä ilmoittaminen</b>                            | <b>325</b>     |
| <b>9 Ulkomailta Suomeen tuleva työntekijä</b>                                                | <b>326</b>     |
| 9.1 Yleistä                                                                                  | 326            |
| 9.2 EU-maasta Suomeen tuleva työntekijä                                                      | 327            |
| 9.3 Sosiaaliturvasopimusmaasta Suomeen tuleva työntekijä                                     | 329            |
| 9.4 Sopimuksettomasta maasta Suomeen tuleva työntekijä                                       | 331            |
| 9.4.1 Sopimuksettomasta maasta Suomeen lähetetty työntekijä                                  | 331            |
| 9.5 Etätyö Suomessa                                                                          | 333            |
| <b>10 Lähteet</b>                                                                            | <b>335</b>     |
| <br><b>OSA V Esimerkkejä</b>                                                                 | <br><b>337</b> |
| <b>Esimerkki 1 Suomalainen työntekijä siirtyy toiseen EU-maahan</b>                          | <b>337</b>     |
| <b>Esimerkki 2 Ruotsalainen työntekijä työskentelee Suomessa suomalaiselle työnantajalle</b> | <b>340</b>     |
| <b>Esimerkki 3 Ruotsalainen työntekijä siirtyy Suomeen vuokratyöntekijänä</b>                | <b>342</b>     |
| <b>Esimerkki 4 Kolmannesta maasta Suomeen tuleva työntekijä</b>                              | <b>343</b>     |
| <b>Esimerkki 5 Etätyöskentely toisessa EU-maassa</b>                                         | <b>345</b>     |
| <b>Esimerkki 6 Suomessa ja muissa EU- tai ETA-maissa työskentelevä</b>                       | <b>347</b>     |
| <b>Esimerkki 7 Ulkomailta palkattu työntekijä</b>                                            | <b>349</b>     |
| <br><b>Asiahakemisto</b>                                                                     | <br><b>350</b> |
| <b>Oikeustapaushakemisto</b>                                                                 | <b>360</b>     |

# LYHENTEET

## **asetus työnantajan sertifiointista**

valtionneuvoston asetus ulkomaalaislaissa tarkoitetun työnantajan sertifiointin myöntämisen edellytyksistä 23.2.2023/250

## **AspSotuL**

laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa 11.1.2019/16

## **AvainhenkilöLV**

laki ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta 18.12.1995/1551

## **BEPS**

Base Erosion and Profit Shifting, OECD

## **DL**

Defensor Legis

## **Dnro**

diaarinumero

## **EESC**

European Economic and Social Committee

## **ELY-keskus**

elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

## **EPL**

ennakkoperintälaki 20.12.1996/1118

## **erityisosaajadirektiivi (2009/50/EY)**

Neuvoston direktiivi 2009/50/EY, annettu 25 päivänä toukokuuta 2009, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten

## **erityisosaajadirektiivi ((EU) 2021/1883)**

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2021/1883, annettu 20 päivänä lokakuuta 2021, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten sekä neuvoston direktiivin 2009/50/EY kumoamisesta

## **erityisosaajalaki**

laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa osaamistasoa vaativaa työtä varten

## **erosopimus**

Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä

## **ETA**

Euroopan talousalue

## **ETA-sopimus**

Sopimus Euroopan Talousalueesta (Agreement on European Economic Area, 3.1.1994)

## **EU**

Euroopan unioni

## **EVL**

laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360

## **HE**

hallituksen esitys

|                                               |                                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>HHO</b>                                    | Helsingin hovioikeus                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>ICT-direktiivi</b>                         | Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/66/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä                                           |
| <b>ICT-laki</b>                               | laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä 14.12.2017/908                                                                                                                    |
| <b>k.</b>                                     | kohta                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>kauppa- ja yhteistyösopimus</b>            | Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välinen kauppa- ja yhteistyösopimus                                                                                           |
| <b>kausityödirektiivi</b>                     | Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/36/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten                                           |
| <b>kausityölaki</b>                           | laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijöinä työskentelyä varten 14.12.2017/907                                                                                                                   |
| <b>Kela</b>                                   | Kansaneläkelaitos                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>KHO</b>                                    | korkein hallinto-oikeus                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>KKO</b>                                    | korkein oikeus                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>KVL</b>                                    | keskusverolautakunta                                                                                                                                                                                                                                |
| <b>LähdeVA</b>                                | valtionneuvoston asetus rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta 29.12.2005/1228                                                                                                                                                           |
| <b>LähdeVL</b>                                | laki rajoitetusti verovelvollisen tulon verottamisesta 11.8.1978/627                                                                                                                                                                                |
| <b>lähetettyjen työntekijöiden direktiivi</b> | Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 96/71/EY, annettu 16 päivänä joulukuuta 1996, palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon                                                |
| <b>MenetelmäL</b>                             | laki kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta 18.12.1552/1995                                                                                                                                                                        |
| <b>Migri</b>                                  | Maahanmuuttovirasto                                                                                                                                                                                                                                 |
| <b>MLI</b>                                    | Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent BEPS (adopted on 24 November 2016)                                                                                                                                      |
| <b>muutosdirektiivi</b>                       | Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/957, annettu 28 päivänä kesäkuuta 2018, palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY muuttamisesta |

## **Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/382**

|                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                          | Neuvoston täytäntöönpanopäätös (EU) 2022/382, annettu 4 päivänä maaliskuuta 2022, Ukrainasta siirtymään joutuneiden henkilöiden joukoittaisen maahantulon tilanteen toteamisesta direktiivin 2001/55/EY 5 artiklan nojalla ja sen seurauksena tilapäisen suojelun antamisesta                                                      |
| <b>NIB</b>               | Nordiska Investeringsbanken, Pohjoismainen Investointipankki                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>OECD</b>              | Organisation for Economic Co-operation and Development                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>OVML</b>              | laki oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä<br>9.9.2016/768                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>perusasetus</b>       | Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 883/2004, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta                                                                                                                                                                                    |
| <b>PerVL</b>             | perintö- ja lahjaverolaki 12.7.1940/378                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>päätös A2</b>         | päätös N:o A2, tehty 12 päivänä kesäkuuta 2009, Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 12 artiklan, joka koskee toimivaltaisen valtion ulkopuolella tilapäisesti työskenteleviin työkomennukselle lähetettyihin työntekijöihin ja itsenäisiin ammatinharjoittajiin sovellettavaa lainsäädäntöä, tulkinnasta |
| <b>Rooma I -asetus</b>   | Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 593/2008, annettu 17 päivänä kesäkuuta 2008, sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)                                                                                                                                                                              |
| <b>SEU</b>               | Sopimus Euroopan unionista                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>SEUT</b>              | Sopimus Euroopan unionin toiminnasta                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>T</b>                 | taltio                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>tasa-arvolaki</b>     | laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 8.8.1986/609                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>TE-toimisto</b>       | työ- ja elinkeinotoimisto                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>tietosuoja-asetus</b> | Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta                                                                                    |
| <b>tilaajavastuulaki</b> | laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä 22.12.2006/1233                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>TN</b>                | työneuvosto                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>TREKK-sopimus</b>     | Pohjoismaiden välinen sopimus virka-avusta veroasioissa (SopS 97/1997)                                                                                                                                                                                                                                                             |
| <b>TSL</b>               | työsopimuslaki 26.1.2001/55                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>TT</b>                               | työtuomioistuin                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>TtTurvaL</b>                         | työturvallisuuslaki 23.8.2002/738                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| <b>tutkija- ja opiskelijadirektiivi</b> | Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/801, annettu 11 päivänä toukokuuta 2016, tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä                                                                                 |
| <b>tutkija- ja opiskelijalaki</b>       | laki kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella 10.8.2018/719                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>TVL</b>                              | tuloverolaki 30.12.1992/1535                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>TyEL</b>                             | työntekijän eläkelaki 19.5.2006/395                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>TyTAL</b>                            | työtapaturma- ja ammattitautilaki 24.4.2015/459                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>täytäntöönpanoasetus</b>             | Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 987/2009, annettu 16 päivänä syyskuuta 2009, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen (EY) N:o 883/2004 täytäntöönpanomenettelystä                                                                                                                                                                                          |
| <b>täytäntöönpanodirektiivi</b>         | Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/67/EU, annettu 15 päivänä toukokuuta 2014, palvelujen tarjoamisen yhteydessä tapahtuvasta työntekijöiden lähettämisestä työhön toiseen jäsenvaltioon annetun direktiivin 96/71/EY täytäntöönpanosta sekä hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä annetun asetuksen (EU) N:o 1024/2012 (IMI-asetus) muuttamisesta |
| <b>UlkL</b>                             | ulkomaalaislaki 30.4.2004/301                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>VML</b>                              | laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <b>YTJ</b>                              | yritys- ja yhteisötietojärjestelmä                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |





# ALKUSANAT

Käsillä oleva teos on ainutlaatuinen kokonaisuus, jossa käsitellään kansainvälisen työskentelyn kysymyksiä niin työ- ja ulkomaalaisoikeuden, verotuksen kuin sosiaaliturvankin näkökulmasta. Teoksen idea lähti liikkeelle Helsingin Kamari Oy:n aloitteesta.

Tavoitteenamme on vastata kansainväliseen työskentelyyn liittyvään yhä kasvaneeseen tiedon tarpeeseen teoksessa käsiteltävien osa-alueiden osalta. Tiedon tarvetta lisäävät omalta osaltaan aihealueen alati kasvava ja monimutkaistuva sääntely sekä käytännön tilanteiden moninaisuus. Vastaavaa teosta, jossa kaikki mainitut osa-alueet on käsitelty samoissa kansissa, ei ole julkaistu aikaisemmin. Olemme seuranneet teoksessa aihepiirin kehitystä tammikuun 2024 loppuun.

Teoksessa kullakin osa-alueella on oma kirjoittajansa ja kukin kirjoittaja vastaa oman osa-alueensa tekstistä. OTM, erityisasiantuntija Anette Laiho on kirjoittanut osan II (Työ- ja ulkomaalaisoikeus). OTT, dosentti, varatuomari Marianne Malmgrén on kirjoittanut osan III (Verotus). HTM, erityisasiantuntija Marjaana Lundqvist on kirjoittanut osan IV (Sosiaaliturva). Lisäksi kirjoittajat ovat yhdessä laatineet osat I ja V. Osan V esimerkkejä laadittaessa on selkeästi käynyt ilmi, että vastauksen laatiminen esimerkkitalanteisiin edellyttää mm. erilaisia taustatietoja eri osa-alueilta. Tämä osoittaa kirjan aihealueen monimuotoisuutta ja haastavuutta kansainvälisen työskentelyn käytännön tilanteissa.

Teos on käsikirja, joten olemme pyrkineet lähestymään aihetta käytännön läheisesti, miettimään käytännössä esille tulevia kysymyksiä ja antamaan niihin vastauksia. Tavoitteena on ollut kertoa mm. tilanteisiin liittyvä sääntely, oikeuskäytäntö ja viranomaisohjeistus. Kirjassa on paljon esimerkkejä, joilla monimutkaista säädösviidakkoa pyritään selkeyttämään. Toivomme, että teos auttaa kansainvälisen työskentelyn kysymysten kanssa jo työskenteleviä henkilöitä sekä niitä, jotka vasta aloittavat työskentelyn näiden asioiden parissa. Toivomme, että teoksesta on hyötyä myös muille kansainvälisen työskentelyn kysymyksistä kiinnostuneille.

Haluamme erityisesti kiittää Helsingin Kamari Oy:n tuottajia Satu Lundelinia ja Leena Viitalaa hyvästä ja joustavasta yhteistyöstä, kun olemme edenneet ensimmäisestä teosta käsittelevästä aloituspalaverista käsikirjoituksen kautta teoksen julkaisuun. Saamamme tuki kirjoitusprosessin eri vaiheissa ja kommentit käsikirjoitukseen ovat olleet erittäin arvokkaita. Kiitämme myös Helsingin Kamari Oy:tä teoksen kustantamisesta.

Helsingissä ja Lohjalla 2. päivänä helmikuuta 2024

*Anette Laiho      Marianne Malmgrén      Marjaana Lundqvist*